

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

NUR RADYO ve TELEVİZYON YAYINCILIĞI A.Ş. / TÜRKİYE (No. 2) DAVASI

(Başvuru No. 42284/05)

KARAR

STRAZBURG

12 Ekim 2010

KARARIN KESİNLEŞTİĞİ TARİH:

12.01.2011

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleşmiştir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş. / Türkiye (no. 2) davasında,

Başkan

Françoise Tulkens,

Hâkimler

Ireneu Cabral Barreto,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Nona Tsotsoria

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla, Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 21 Eylül 2010 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, ana merkezi Türkiye'de bulunun bir şirket olan Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş.'nin ("başvuran"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 7 Kasım 2005 tarihinde Mahkemeye yapmış olduğu başvuru (42284/05 no.lu) bulunmaktadır.

2. Başvuran, Ankara Barosuna bağlı Avukat G. Çulhaoğlu tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. İkinci Bölümün Başkanı, 7 Mayıs 2008 tarihinde, başvurunun Hükümete bildirilmesine karar vermiştir. Sözleşme'nin 29. maddesinin 3.

fıkrasının imkân verdiği üzere, ayrıca Dairenin davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı zamanda bir karara varmasına karar verilmiştir.

OLAY ve OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

A. Yayın İzninin İptal Edilmesi

4. Başvuran (Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı Anonim Şirketi) (“Nur Radyo”), olayların meydana geldiği dönemde, İstanbul’da yayın yapan bir yayın şirketidir.

5. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), 27 Şubat 2002 tarihinde, başvuran şirkete verilen yayın izninin iptali yönünde karar vermiştir.

Bu kararın ilgili kısımları, aşağıdaki gibidir:

“Kuruluşunuz, (...) 3984 sayılı Kanun’u altı defa ihlal etmiştir. Sonuç olarak, kuruluşunuz hakkında, sırasıyla 180 gün, 1 gün, 90 gün, 180 gün, 180 gün ve 180 gün (...) süreyle olmak üzere, yayın yasağına ilişkin altı karar verilmiştir. Bu yaptırımlar uygulanmıştır. Kuruluşunuzun yaptırımlara neden olanlara benzer programları yayımlamaya devam etmesi nedeniyle, yürürlükte olan mevzuata uymayı reddetmekte ısrar ettiği tespit edilmiştir. (...)”

Son olarak, radyonuzun yine 3 Temmuz 2001 tarihinden itibaren 180 günlük bir yayın yasağına tabi tutulduğu bir tarihte (19 Kasım 2001), Mihr Radyo ve Televizyon Yayın Şirketine geçici bir yayın yasağı getiren bir kitap tanıtımı yayımlamıştır (...) Bu tanıtım, bir grubun yalnızca kitap tanıtımı amacının ötesine geçen, akıl dışı dini iddialarına geniş bir yer vermiştir.

Laik Cumhuriyet’in temel ilkelerine aykırı programların yayımlanmasının sürdürülmesi, (...) radyonun çeşitli geçici yaptırımlar nedeniyle kapatılmasının gerektiği bir tarihte izinsiz ve dolayısıyla yasaya aykırı yayın yapılması ve bu türden bir durumun devam etmesi (...), yayın iznini anlamsız kılmakta, kamu hizmeti kavramına aykırı olmakta ve “yayın iznini kullanma hakkının” kötüye kullanılmasını teşkil etmektedir. Bu hakkın korunmasının imkânsız görünmesi, [yayın izninin

sürdürülmesinin] ciddi bir tehlike oluşturması, kuruluşunuz hakkında uygulanan uyarı ve yaptırımların programların yayımlanmasına ilişkin mevzuata uyulması hususunda kuruluşunuzu duyarlı hale getirmek için yeterli olmaması ve geçici yayın yasağına ilişkin yeni bir yaptırımın caydırıcı olamaması nedeniyle, (...) 3984 sayılı Kanun'un 33. maddesinin ikinci fıkrasının hükümleri uyarınca yayın izninizin iptal edilmesine karar verilmiştir.”

6. RTÜK'ün kararında belirtilen, 19 Kasım 2001 tarihinde izinsiz yapılan yayın, Bursa Valiliği tarafından, Nur Radyonun yazı dizisinde ve anonim olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nden gelen uydudan yapılan bir radyo programı olarak tespit edilmiştir.

7. Başvuran, Ankara İdare Mahkemesine (“İdare Mahkemesi”) başvurarak, RTÜK'ün kararının iptaline yönelik dava açmıştır. Başvuran, yayın izninin iptalinin, açık bir yasal dayanağı bulunmayan, aşırı ve sübjektif bir tedbir olduğunu iddia etmiştir.

8. İdare Mahkemesi, 31 Aralık 2002 tarihinde, başvuranın devamlı bir şekilde ve birçok defa yayın ilkelerini ihlal ettiği ve ilgili hakkında kanun tarafından öngörülen en ağır geçici yayın yasağı yaptırımlarının uygulanmasının caydırıcı bir etkiye sahip olmadığı kanısına vararak, söz konusu davayı reddetmiştir.

9. Danıştay, başvurana 10 Mayıs 2005 tarihinde tebliğ edilen, 2 Mart 2005 tarihli kararla, İdare Mahkemesinin kararını onamıştır.

B. Yayın İzninin İptaline İlişkin Kararda Belirtilen Çeşitli Yaptırımlara Konu Edilen Programların İçeriği ve İdare Mahkemesinin Gerekçeleri

10. Yukarıda belirtilen 27 Şubat 2002 tarihli kararda ifade edilen, RTÜK'ün çeşitli kararlarıyla uygulanan yaptırımlar, dosyada bulunan belgelere göre, aşağıda yer alan sözlere dayanmaktaydı:

- 3984 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (c) bendi uyarınca yaptırımlara yol açan sözler (laiklik ilkesine aykırı konuşma):

“Günümüzde, manevi bir rehber (mürşid) teslim olma kavramı ortadan kalkmıştır. Oysa dinimizin temeli olan Kuran, bir rehber teslim olmayı emretmektedir. Evet, Allah’ın sünnetinin bu kısmı uygulamadan çıkarılmıştır. (...)

Allah’a yönelme (hidayet), aracısız kalbe girmemektedir. (...) İslam’ın beş şartı, günümüzde yaşandığı şekliyle, şeytanın bir tuzağı gibi, insanların önüne konulmaktadır. (...)”

“Allah bütün çağlara elçiler (resul) gönderir; biz onlara boyun eğiyoruz. Gönderilenlere teslim oluyoruz. Rabbimiz onlara cennetler hazırlamıştır.”

“Günümüzde, görevi din öğretmek olanların %95’i ilim sahibi değildir. Muhammed efendimiz, “Kıyamet günü en şiddetli azaba uğratılacak olanlar, ilmi kendilerine bile fayda vermeyen âlimlerdir” buyurmaktadır. O halde kurtuluş nerededir? Kurtuluş, rehber (mürşid) teslimiyettir. (...)”

- 3984 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (g) bendi uyarınca yaptırımlara neden olan sözler (nefret çağrısı):

“Zalimleri de mi sevelim, kâfirleri de mi sevelim? Allah, şüphesiz, kendisine ve peygamberine başkaldıranlar için bir azap hazırlamıştır. (...) Eğer nifak hastalığına uğramak istemiyorsak, nifak sokanlara ve kâfirlere karşı şiddetli bir cihat ile savaşmalıyız.”

11. Başvuran tarafından RTÜK’ün yaptırımlarının iptal edilmesi amacıyla kendisine başvurulmuş İdare Mahkemesi, bilirkişi görüşü istemiştir. İlahiyatçı bilirkişiler şu görüşü sunmuşlardır:

“Dinleyiciler, Allah ile kul arasında herhangi bir aracı kabul etmeyen İslam dininin kullanılmasıyla yanıltılmaktadırlar; Kuran ve Muhammed peygamberin yanı sıra peygamberin hadisleri ve sünneti, ismi açıklanmayan bir cemaat yararına suistimal edilmektedir.”

12. İdare Mahkemesi, 30 Mart 2001 tarihli kararında, bilirkişilerin değerlendirmelerini kabul etmiş ve şirketin Anayasa’nın önsöz kısmında belirtilen ilkelere aykırı programlar yayımladığı sonucuna varmıştır.

13. İdare Mahkemesi, 28 Kasım 2001 tarihli kararında, şu hususları belirtmiştir:

“Medya, büyük önem taşıyan bir kamu hizmetidir. Bir medya yayıncısı, kamuoyunu bazı konularda aydınlatacaktır. Medya yayıncısının bunu yaparken izlemesi gereken ilke, tarafsızlıktır. Yayıncı, siyasi, dini veya ekonomik görüşünü, bu görüşü haklı gösterecek bir şekilde sunamayacaktır. Yayıncı, gerçeğin bulunması ve toplum bilincinde yerini alabilmesi amacıyla çalışmalıdır; bunu yaparken, karşıt görüşlere eşit mesafede bulunmalı ve programını dinleyicilere bu duyguyu ve bu mesafe eşitliği düşüncesini ileterek yürütmelidir. Şayet dinleyici, yayıncının görüşlerden herhangi birinin yanında olduğunu hissederse, bu durum, yayıncının görevini sona erdirdiği ve propaganda yaptığı anlamına gelmektedir. Bu yayıncı tarafsızlığı ilkesi, ulusal ve uluslararası normlarda açıkça ifade edilmektedir.”

14. İdare Mahkemesi, 26 Şubat 2002 tarihli bir diğer kararında, şu gerekçeyle, başvuranın yayın izninin iptali talebini reddetmiştir:

“Konuşmacının dinleyicileri din veya maneviyat hakkında bilgilendirmekten ziyade, kendi kişisel fikirleri doğrultusunda yönlendirerek, dinleyicilerin dini inançlarını kötüye kullanmayı amaçladığı bir program söz konusudur; böylelikle, konuşmacı [3984 sayılı Kanun’un] 4. maddesinin (c) fıkrasına aykırı davranmıştır.”

C. RTÜK’ün Yayın İzninin İptaline İlişkin Kararında Belirtilen, 19 Kasım 2001 Tarihli Korsan Programa İlişkin Ceza Yargılaması

15. Bu süre zarfında, 19 Kasım 2001 tarihli programa ilişkin olarak, başvuran şirketin sorumluları hakkında RTÜK tarafından ceza yargılaması başlatılmıştır (bk. RTÜK’ün kararı, yukarıdaki 5. paragraf).

16. Sanıklar, savunmalarında, özellikle Nur Radyonun yayın merkezinin Bursa’da değil, İstanbul’da bulunduğunu ve söz konusu yayın frekansının başvuran radyoya tahsis edilen frekansa karşılık gelmediğini ileri sürmüşlerdir. Sanıklar, denetimlerin ardından, stüdyolarının söz konusu tarihte faaliyette olmadığı tespit edildiğini eklemişlerdir.

17. İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi, 14 Haziran 2006 tarihli kararla ve sanıklar tarafından ileri sürülen hususları dikkate alarak, delil eksikliği nedeniyle sanıkların beraatine karar vermiştir.

18. Başvuran, bu kararın ardından, 7 Temmuz 2006 tarihinde, Ankara İdare Mahkemesine başvurarak, RTÜK'ün 27 Şubat 2002 tarihli kararının düzeltilmesi ve bu son kararın yürütmesinin durdurulması taleplerini sunmuştur.

19. Bu talepler, 13 Eylül 2006 tarihli kararla reddedilmiştir.

20. Başvuran, 4 Ekim 2006 tarihinde, bu son karara itiraz etmiştir.

21. Bölge İdare Mahkemesi, 18 Ekim 2006 tarihinde, söz konusu davayı Ankara İdare Mahkemesine geri göndererek, 13 Eylül 2006 tarihli kararı bozmuştur.

22. Ankara İdare Mahkemesi, 10 Mayıs 2007 tarihinde verilen kararla, şirketin sorumlularının beraat etmelerine ilişkin karar ile yayın izninin iptali arasında hukuki bir bağın bulunmaması nedeniyle, kararın düzeltilmesi talebini reddetmiştir.

23. Başvuran, 11 Eylül 2007 tarihinde, ayrıca 10 Mayıs 2007 tarihli kararın yürütmesinin durdurulmasını talep ederek, Danıştay önünde iptal davası açmıştır.

24. Danıştay, 14 Aralık 2007 tarihinde, söz konusu yürütmenin durdurulması talebini reddetmiştir.

25. Dosyada yer alan bilgilere göre, esasa ilişkin yargılama, Danıştay önünde halen derdesttir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

26. Anayasa'nın 2. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, (...) demokratik, laik (...) bir hukuk Devletidir.”

27. RTÜK, Anayasa değişikliğinin ardından, 12 Nisan 1991 tarihli 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun (“3984 sayılı Kanun”) tarafından kurulmuştur. Oluşumu, statüsü ve yetkisi yukarıda anılan Kanun tarafından öngörülen, bağımsız bir idari makam söz konusudur. Söz konusu Kanun’un ilgili hükümlerine göre, RTÜK’ün görevi, radyo istasyonlarının ve televizyon kanallarının faaliyetlerini düzenlemektir. RTÜK, Millet Meclisi tarafından atanan dokuz üyeden oluşmaktadır. RTÜK’ün düzenleyici yetkileri arasında, özel operatörlere yayın izni verme ve bu operatörler hakkında yaptırım uygulama yetkileri yer almaktadır.

28. 3984 sayılı Kanun’un mevcut davayla ilgili hükümleri, böylelikle olayların meydana geldiği dönemde aşağıdaki gibidir:

Madde 4

“Radyo ve televizyon yayınları kamu hizmeti anlayışı içerisinde aşağıdaki ilkelere uygun olarak yapılır: (...)

c) Anayasanın Genel Esaslar kısmında yer alan ilkelere, demokratik kurallara ve kişi haklarına; (...)

g) Toplumu şiddet, terör ve etnik ayrımcılığa sevk eden ve toplumda nefret duyguları oluşturacak yayınlara imkân verilmemesi ilkesine, (...)”

Madde 33

“Üst Kurul, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlâl eden, yayın ilke ve esaslarına aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyarır. Bu uyarıda, ihlâlin niteliği, ağırlığı ve tekrarı halinde sonuçları açıkça belirtilir.

İhlâlin tekrarlanması halinde, ihlâlin ağırlığına göre izin uygulaması bir yıla kadar geçici olarak durdurulur veya yayın izni iptal edilir. (...)”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 10 VE 14. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

29. Başvuran, yayın izninin iptalinin ifade özgürlüğü hakkına yönelik haksız bir müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedir. Başvuran aynı zamanda, radyoda yayımlanan dini programların ardından uygulanan bu tedbirin ayrımcı niteliğinden şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme’nin 9, 10 ve 14. maddelerini ileri sürmektedir.

Mahkeme, bu şikâyetleri, Sözleşme’nin 14. maddesiyle birlikte, Sözleşme’nin 10. maddesi açısından inceleyecektir. Böylelikle, söz konusu hükümlerin mevcut davayla ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 10

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda (...) kamu düzeninin sağlanması (...), sağlığın veya ahlakın [ya da] başkalarının şöhret ve haklarının korunması (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

Madde 14

“(…) Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

30. Hükümet, başvuranın iddialarını kabul etmemektedir.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

31. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir (Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları). Hükümet, başvuranın Sözleşme'nin 10. maddesi tarafından güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkını ulusal mahkemeler önünde ileri sürmediğini iddia etmektedir.

32. Başvuran, Sözleşme'nin 10. maddesini özel olarak ileri sürmediğini kabul etmektedir; başvuran, bununla birlikte, davalı Devletin Sözleşme'yi onaylaması nedeniyle, yayın iznine ilişkin düzenlemenin ve uygulamasının bu belgenin gerekliliklerini karşılaması gerektiğini ileri sürmektedir. Öte yandan, Sözleşme'nin 10. maddesiyle bir benzerlik sağlayan, Türk Anayasası'nın 26. maddesini dikkate alarak, başvuran, ulusal düzeyde davasını ileri sürebileceği herhangi bir makamın bulunmadığını belirtmektedir.

33. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, Sözleşmeciler Devletlere, kendilerine karşı yöneltilen ihlal iddiaları Mahkemeye sunulmadan önce, bu ihlalleri önleme veya düzeltme imkânı vermeyi amaçladığını hatırlatmaktadır. Bu kural, Sözleşme'nin bir hükmüne atıfta bulunan kesin bir ifadenin gerekliliğinden ibaret olabilecek, şekilci ve yapay bir anlayışı içermemektedir.

34. Mevcut davada, Mahkeme öncelikle, ihtilaf konusu yargılamanın konusunun radyo operatörüne verilen yayın izninin iptali olması nedeniyle, bunun, doğası gereği, ifade özgürlüğü hakkında bir tartışmayı gerektirdiğini tespit etmektedir. Mahkeme ardından, dosyada yer alan belgelere göre, ulusal mahkemelerin bilhassa medya yayıncısının sorumluluğu hakkında, kendi görüşlerini ifade ederek, bu konuyu tartışma imkânına sahip olduklarını kaydetmektedir (bk. örnek olarak, yukarıdaki 13. paragraf; aynı zamanda bk. *Fressoz ve Roire/Fransa* [BD], no. 29183/95, § 37, AİHM 1999-I).

35. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin ilk itirazını reddetmektedir.

36. Mahkeme, başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme öte yandan, bu başvuru bağlamında başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını saptamaktadır. Bu nedenle, başvurunun kabul edilebilir olduğunu belirtmek gerekmektedir.

B. Esas Hakkında

37. Başvuran, sunmuş olduğu ve Mahkemenin Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmasını sağlayan koşullara benzer koşulları içeren bir başvuruya atıfta bulunmaktadır (*Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş./Türkiye*, no. 6587/03, 27 Kasım 2007).

38. Başvuran, yüz seksen gün boyunca yayın yasağı konusunda yukarıda anılan kararda Mahkemenin tespit ettiği üzere, ağır bir şekilde cezalandırılmasına rağmen, diğer radyoların yayın yasağından ibaret olan, ancak çok daha sınırlı sürelerle yaptırımlara tabi tutulduklarını vurgulamaktadır. Başvuran, ayrımcı bir muamelenin söz konusu olduğunu ve bu muamelenin dini ve mistik programlar yayımlamasına dayandığını belirtmektedir.

39. Başvuran ayrıca, söz konusu programın kendisi tarafından yayımlandığının tespit edilmediği gerekçesiyle, yönetim kurulu üyelerinin RTÜK'ün kararında belirtilen korsan programa ilişkin suçlamalardan beraat etmelerine karar verildiğini ileri sürmektedir. Bu tespit tek başına, RTÜK'ün ihtilaf konusu kararını geçersiz kılabilecektir.

40. Hükümet öncelikle, mevcut başvurunun atıfta bulunulan ihlal kararına konu edilen, yayının durdurulması yönündeki yaptırımla ilgili olmadığını, ancak yayın izninin iptali kararında belirtilen yasaya aykırı eylemlerin sayısı ile ilgili olduğunu ifade etmektedir.

41. Ardından ihtilaf konusu tedbirle izlenen meşru amaçla ilgili olarak, Hükümet, “ulusal dayanışmanın, toplumun huzur ve refahının, başkalarının itibarı ve haklarının korunması” gibi menfaatleri sırayla belirtmektedir.

42. Hükümet aynı zamanda, başvuran tarafından yayımlanan yasaya aykırı olduğu kanısına varılan programın kamu düzeni açısından ciddi bir tehlike yarattığı kanaatine vararak, yukarıda “Olay ve Olgular” bölümünde belirtilen çeşitli kararların gerekçesine atıfta bulunmaktadır. Hükümet öte yandan, her bir özel davanın koşullarında bu türden bir tehlikenin varlığını tespit etmek için Devletlere bırakılan takdir yetkisini hatırlatmaktadır.

43. Hükümete göre, ihtilaf konusu iptal kararına yol açan belirleyici bir diğer faktör, başvuranın artık kullanılmayan adresleri RTÜK’e bildirerek, yasal belgelerin iletilmesine yönelik yaptığı engellemelerdir. Şirket bu şekilde yayın yasağı kararlarının tebliğ edilmesini engellemeyi amaçlamıştır.

44. Başvuran, bu türden bir niyete sahip olduğunu reddetmekte ve her halükârda, bu unsurun ihtilaf konusu iptal kararıyla herhangi bir ilgisinin bulunmadığını ileri sürmektedir.

45. Hükümet, ihtilaf konusu müdahalenin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşıladığı ve yayın izninin iptalinden daha önce uygulanan daha hafif yaptırımların başvuranı yasallık sınırları içinde yayın yapmaya ikna etmek için etkisiz olduğunun ortaya çıkması nedeniyle, izlenen meşru amaçla orantılı olduğu sonucuna varmaktadır.

46. Mahkeme, ihtilaf konusu tedbirin Sözleşme’nin 10. maddesinin 1. fıkrasıyla korunan, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiği hususunun taraflar arasında tartışma konusu olmadığını kaydetmektedir. Müdahalenin bu hükme uygunluğunu değerlendirmek için Mahkeme, bu müdahalenin, Sözleşme’nin 10. maddesinin 2. fıkrası anlamında, kanun tarafından öngörüldüğünü ve meşru bir amaç izlediğini varsayacak ve kendi incelemesini müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığı hususu üzerinde yoğunlaştıracaktır.

47. Mahkeme, bu sorunun incelenmesi için, öncelikle bu konuya ilişkin içtihatlarından doğan genel ilkelere atıfta bulunmaktadır (bk. diğer kararlar arasında, *Handyside/Birleşik Krallık*, 7 Aralık 1976, § 49, A serisi no. 24, *Fransa Radyosu ve diğerleri/Fransa*, no. 53984/00, AİHM 2004-II, *Gündüz/Türkiye*, no. 35071/97, § 40, AİHM 2003-XI, *Giniewski/Fransa*, no. 64016/00, §§ 44 ve 52, AİHM 2006-I ve yukarıda anılan *Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş.* kararı, §§ 24-28).

48. Mahkeme ardından, ifade özgürlüğü alanında, Sözleşmeciler Devletlerin sahip oldukları takdir yetkisine, bu özgürlüğün Mahkeme tarafından birçok defa vurgulanan önemi nedeniyle özellikle sıkı bir Avrupa denetiminin eşlik ettiğini hatırlatmaktadır. Dolayısıyla, muhtemel bir kısıtlama ihtiyacı, ikna edici bir şekilde tespit edilmelidir (*ABC Radyo/Avusturya*, 20 Ekim 1997, § 30, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1997-VI, *Informationsverein Lentia ve diğerleri/Avusturya*, 24 Kasım 1993, § 35, A serisi no. 276 ve *Lombardi Vallauri/İtalya*, no. 39128/05, § 45, AİHM 2009-...).

49. Mahkeme, bu türden bir durumun mevcut davada söz konusu olup olmadığını tespit etmek için, RTÜK önündeki idari aşamada, yargılamanın Sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen korumayı başvuran radyo açısından güvence altına alacak nitelikte olup olmadığını ve özellikle, bu yargılamanın başvuran radyo açısından keyfiliğe karşı bir koruma sağlayıp sağlamadığını değerlendirmeye çalışacaktır. Mahkeme, RTÜK'ün kararının uygulanabilir olduğunu ve dolayısıyla, başvuran radyonun programlar yayımlama hakkını hemen etkilediğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda, Mahkemenin daha önce, ifade özgürlüğünü sınırlandıran bir tedbirin kapsamının belirsiz niteliği veya bu türden bir tedbirin uygulanmasına ilişkin yeterli bir yargısal denetimin yapılmamasıyla birlikte, tedbire ilişkin ayrıntılı bir gerekçenin bulunmaması nedeniyle, usuli güvencelere uyulmamasından dolayı Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığının hatırlatılması yararlı olacaktır (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Ekin Derneği/Fransa*, no. 39288/98, § 58, AİHM 2001-VIII, *Saygılı ve*

Seyman/Türkiye, no. 51041/99, §§ 24-25, 27 Haziran 2006 ve yukarıda anılan *Lombardi Vallauri* kararı, § 46).

50. Mevcut davada, Mahkeme esasen, ifade özgürlüğü hakkına getirilen kısıtlamanın “gerekliliğinin” ikna edici bir şekilde ortaya konulup konulmadığını değerlendirmek için, ulusal hâkimler tarafından kabul edilen ve RTÜK tarafından sunulan gerekçeye göre karar vermesi gerektiği kanısına varmaktadır (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Güzel Erdagöz/Türkiye*, no. 37483/02, § 50, 21 Ekim 2008).

51. Mahkeme, RTÜK’ün kararında yer alan ifadelere göre, başvuran radyonun yayın izninin 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’u ihlal etmek suçundan altı defa durdurulduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme öte yandan, RTÜK’ün içeriği yedinci suç olarak değerlendirilen ve ilk altıyla birlikte toplu olarak, yayın izninin iptaline yol açan, 19 Kasım 2001 tarihli bir programa dayandığını kaydetmektedir. Söz konusu program, radyo yayın merkezi İstanbul’da bulunmasına rağmen, başvuran radyoya tahsis edilmeyen ve Bursa’dan gelen bir frekansa dayalı, uydu ve karasal ağ üzerinden yapılan korsan bir yayından ibarettir (yukarıdaki 16. paragraf).

52. Mahkeme ardından, RTÜK’ün başvuran radyoyu bu programdan sorumlu tutmasını sağlayan başlıca nedenin bu programın Nur Radyonun yazı dizisini yansıtmaması olduğunu tespit etmektedir. Bununla birlikte, ihtilaf konusu korsan yayına ilişkin olarak, İstanbul Sulh Ceza Mahkemesi, delil eksikliği nedeniyle başvuran radyonun sorumlularının beraatine karar vermiştir (yukarıdaki 16 ve 17. paragraflar).

53. Mahkeme, belirtilen koşulları dikkate alarak, ihtilaf konusu tedbire neden olan suçların toplu olarak değerlendirilmesine yedinci programın eklenmesinin keyfi nitelikte olduğu kanaatine varmaktadır.

54. Mahkeme, daha önce başka yaptırımlara konu edilen suçlara dayanarak başvuran hakkında uygulanan ek yaptırımın hukukun üstünlüğü

ilkesiyle uyumlu olmadığı sonucuna varmaktadır (*Kruslin/Fransa*, 24 Nisan 1990, § 27, A serisi no. 176-A ve yukarıda anılan *Ekin Derneği*, § 44).

55. Mahkeme son olarak, başvuran radyo tarafından sunulan kararın düzeltilmesi talebinin idare mahkemeleri önünde, dört yıldan daha fazla bir süreden beri derdest olduğunu kaydetmektedir (yukarıdaki 25. paragraf).

56. Mahkeme, ihtilaf konusu tedbirin Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca başvuranın yararlanması gereken usuli güvencelerin özüne zarar verdiği ve hukukun üstünlüğü ilkesiyle bağdaşmadığı sonucuna varmaktadır.

57. Dolayısıyla Mahkeme, davanın kendine özgü koşullarında, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yönelik müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı kanaatine varmaktadır. Bu nedenle, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

58. Mahkeme, bu sonucu göz önünde bulundurarak, Sözleşme'nin 14. maddesi bağlamındaki şikâyetin ayrı olarak incelenmesinin gerekli olmadığı kanısındadır (yukarıda anılan *Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş.* kararı, § 32).

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

59. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“Eğer Mahkeme, bu Sözleşme ve Protokolleri'nin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

60. Başvuran, maddi zarar bağlamında 1.000.000 avro (EUR) talep etmektedir. Başvuran, bu meblağın yayın kuruluşlarının satışları sırasındaki resmi piyasa değerine tekabül ettiğini iddia etmektedir. Başvuran, bu bağlamda daha fazla ayrıntılı bilgi vermeksizin, kanalın dinleyicilerinin öneminin de zararların hesaplanmasında dikkate alınması gerektiğini eklemektedir. Başvuran, 1.800.000 ve 350.000 Amerikan doları arasındaki meblağlar karşılığında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından gerçekleştirilen, yerel yayın lisansı sahibi radyoların satışlarını gösteren, söz konusu Sigorta Fonundan gelen, 19 Ocak 2007 tarihli bir belgeyi eklemektedir. Söz konusu belgede, “bölgesel yayın lisansı bulunan radyolara ilişkin herhangi bir satışın ticari ve ekonomik bir kuruluş kapsamında gerçekleştirilmediği” belirtilmektedir. Öte yandan, *Nur* radyo istasyonunun olası maddi değerini gösteren başka bir belge dosyada bulunmamaktadır. Başvuran, *Nur Radyo*nun kâr amacı güden bir radyo istasyonu olup olmadığını da belirtmemektedir.

Başvuran, manevi zarar bağlamında herhangi bir talepte bulunmamaktadır.

61. Hükümet, söz konusu talebin haklı gösterilmediği ve yayın lisansının kendi nazarında tek başına maddi bir değere sahip olmaması nedeniyle, bu talebin herhangi bir somut kritere dayanmadığını ifade etmektedir. Başvuran tarafından atıfta bulunulan diğer radyo istasyonlarına ilişkin satış örnekleriyle ilgili olarak, Hükümet, ilgilinin diğer radyo istasyonları ile kendi radyo istasyonu arasındaki benzerliklerin neler olabileceğini açıkça belirtmediğini gözlemlemektedir.

62. Mahkeme, dosyaya sunulan delil unsurlarının, ihtilaf konusu tedbirin neden olduğu mali kayıplara ilişkin kesin bir sayısal değerlendirmeye ulaşılmasına imkân vermediği kanısına varmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın talebini reddetmektedir.

B. Masraf ve Giderler

63. Başvuran, masraf ve giderler bağlamında herhangi bir talep sunmamaktadır.

64. Mahkeme, başvurana bu bağlamda herhangi bir meblağın ödenmesine gerek olmadığı kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 14. maddesine ilişkin şikâyetin incelenmesine gerek olmadığına,
4. Adil tazmine ilişkin talebin reddine

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince, 12 Ekim 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan